

PROTOKÓŁ

z posiedzenia plenarnego Komitetu Socjologii PAN

z dnia 20 czerwca 2012 r.

Obecni: prof. Mirosław Chałubiński, prof. Henryk Domański, prof. Leon Dyczewski, prof. Barbara Fatyga, prof. Krzysztof Frysztacki, prof. Piotr Gliński, prof. Krzysztof Gorlach, prof. Andrzej Kojder, prof. Hieronim Kubiak, prof. Joanna Kurczewska, prof. Janusz Mariański, prof. Mirosława Marody, prof. Janusz Mucha, prof. Jacek Raciborski, prof. Andrzej Rychard, prof. Antonii Sułek, prof. Jerzy Szacki, prof. Marek S. Szczepański, prof. Wojciech Świątkiewicz, prof. Elżbieta Tarkowska, prof. Marek Ziółkowski, prof. Andrzej Zybertowicz

(protokolant: Marcjanna Nózka)

Porządek spotkania:

1. Informacja o sprawach bieżących.
2. Charakter i prowadzenie strony internetowej Komitetu.
3. Nagrody naukowe Wydziału I PAN w roku 2012.
4. Wskazanie kandydata do udziału w Radzie Statystyki.
5. Komisje, sekcje, zespoły – dyskusja i decyzje zmierzające do ich powołania.
6. Dyskusja poświęcona zagadnieniu: *Ciągłość tradycji lokalnych i narodowych w sytuacji zmian przestrzennych*. Wprowadzenie: Prof. Marek Ziółkowski, drugi referent: dr Marta Smagacz-Poziemska.
7. Sprawy różne i wolne wnioski.

Przebieg spotkania:

Ad. 1 Informacja o sprawach bieżących.

Parametryzacja osiągnięć. Prof. Jan Strelau, działając w ramach Komitetu I PAN przygotował dokument, w którym wyraził sprzeciw wobec niskiej oceny książek, położył nacisk na potrzebę radykalnej rewizji dotychczasowych zasad parametryzacji. Przewodniczący Komitetu Socjologii PAN prof. K. Frysztacki poinformował o wyrażeniu swego osobistego poparcia dla tego dokumentu, które to przekazał Dziekanowi Wydziału prof. St. Filipowiczowi, a od którego wspomniany wyżej dokument otrzymał.

Problem „przywożonych” ze Słowacji habilitacji w zakresie pedagogiki i pracy socjalnej powoli wchodzi na teren socjologii. Przewodniczący Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, prof. Bogusław Śliwerski zwrócił uwagę, że dorobek osób uzyskujących habilitację na uczelniach słowackich jest niewystarczający w warunkach polskich do uzyskania stopnia

doktora habilitowanego, natomiast uznaje się te dyplomy ze względu na to, że Słowacja należy do UE. Przypadki tak uzyskanych habilitacji znane są także w środowisku socjologów. Komitet Nauk Pedagogicznych podjął w związku z tym procederem przeciwdziałania, o czym został poinformowany Przewodniczący Komitetu Socjologii. Członkowie KS przedstawili propozycję działań, które miałyby na celu przeciwdziałanie takim praktykom uzyskiwania tytułów naukowych:

- Komitet Socjologii mógłby przekazać KNP informację, że solidaryzuje się z ich działaniami, przy czym samo wyrażanie poparcia jest niewystarczające. Ponadto stanowisko należy wyrażać w imieniu Komitetu Socjologii, a nie tylko popierać stanowisko innych Komitetów;

- ważna jest liczba kierowanych do Ministerstwa pism, ale także kilka komitetów Polskiej Akademii Nauk powinno napisać do odpowiednich Komitetów na Słowacji, że mają miejsce niepokojące sytuacje;

- stanowisko środowiska powinno być wyrażane publicznie, ze wskazaniem imiennym tego typu nadużyć – to oczywiście wymaga ostrożności (najpierw na stronie Komitetu można napisać o tym procederze, a następnie ogłosić nazwiska osób, które uzyskały habilitację na Słowacji w ten sposób). Działania te są drastyczne, ale tego typu praktyk nie można elegancko przemilczeć;

- należy także zaapelować do Rad Naukowych danych Instytutów lub Rad Wydziałów, które mogą takie habilitacje przyjmować, żeby dokładnie przyglądały się im. Jednak sam apel może być niewystarczający, ponieważ zwłaszcza nowe uczelnie, które walczą o uprawnienia, mogą nie mieć interesu, aby nie zatrudniać takich osób.

Podjęto decyzję, że przewodniczący KS nawiąże kontakt z prof. B. Śliwskim i przedstawi propozycję działań KS.

Zaproponowano także, aby Prezydium Komitetu Socjologii zajęło się tą sprawą, opracowało dokument i podejmowało działania, które wyrażałyby stanowisko całego Komitetu. Przedstawiono propozycję, aby członkowie Prezydium przygotowali roboczy dokument, a następnie przesłali go do członków Komitetu z możliwością jego uzupełnienia i skomentowania.

Środki finansowe dla czasopism *Kultura i Społeczeństwo* (wysokość dofinansowania: 14 tys. 300 zł) oraz *Studiów Socjologicznych* (wysokość dofinansowania: 12 600 zł). Oba tytuły spodziewały się większych środków. Zwrócono uwagę na potrzebę podniesienia punktacji ww. czasopism (ponownego przeliczenia punktów). Redaktorzy powinni się spotkać i stworzyć front do obrony wspólnych interesów. Zwrócono jednak uwagę, że przyczyną niskiej punktacji nie jest jakość czasopism, ale zabieg administracyjny związany ze zmianą parametryzacji. Ponadto dawniej były one finansowane przez Ministerstwo, aktualnie finansowane są przez Akademię, która musi dzielić środki między różne czasopisma.

Przewodniczący KS podziękował prof. A. Zybortowiczowi za przedstawienie ciekawego dokumentu, który Prezydium chciałoby wykorzystać jako temat do dyskusji na jesiennym spotkaniu plenarnym członków Komitetu.

Ad. 2 Charakter i prowadzenie strony internetowej Komitetu.

Na prowadzenie strony internetowej Komitetu Socjologii wyraził zgodę prof. Krzysztof Konecki, który ją obecnie modyfikuje i aktualizuje. Sekretarz organizacyjny Komitetu – Marcjanna Nóżka – przedstawiła podjęte dotychczas przez prof. K. Koneckiego działania związane z modernizacją strony.

Na stronie Komitetu mogłoby pojawić się **forum dyskusyjne** dla członków Komitetu, które mogłoby stać się platformą wymiany informacji. Możliwe byłoby także otwarcie się na inne Komitety działające w ramach Wydziału I. Ewentualne otwarcie forum dla innych użytkowników powinno być poprzedzone analizą zagrożeń wynikających z braku kontroli nad wpisami. Użytkownicy forum powinni się rejestrować.

Do członków Komitetu Socjologii skierowana została prośba o zapoznanie się z umieszczonymi na stronie www informacjami i przekazanie uwag dotyczących zarówno zawartości, jak i wyglądu strony. Uwagi można przysyłać bezpośrednio do prof. Krzysztofa Koneckiego lub do sekretarza organizacyjnego (wówczas wszystkie uwagi zostaną przesłane zbiorczo do prof. K. Koneckiego).

Adres strony Komitetu Socjologii PAN: <https://kspan.pan.pl/>

Ad. 3 Nagrody naukowe Wydziału I PAN w roku 2012.

Członkowie Komitetu podjęli decyzji, aby nie rekomendować dziedzin do nagród naukowych Wydziału I PAN w roku 2012.

Narodowe Centrum Kultury ogłosiło konkurs na prace doktorskie w zakresie szeroko rozumianej kultury. Prof. B. Fatyga zachęca do udziału w tym konkursie. Informacje na stronie NCK: www.nck.pl/art.pl.aktualnosci.97813.html - VIII edycja Konkursu na najlepszą pracę doktorską dotyczącą nauk o kulturze). Informacji nt. Konkursu udziela p. Matylda Gadomska, e-mail: mgadomska@nck.pl, tel. 22 21 00 146.

Ad. 4 Wskazanie kandydata do udziału w Radzie Statystyki.

Komitetu Socjologii przyjął kandydaturę prof. Henryka Domańskiego – który wyraził na to zgodę – do udziału w Radzie Statystyki. Przewodniczący Komitetu przygotowuje stosowne pismo z rekomendacją.

Kandydat do Rady powinien wypełnić oświadczenie lustracyjne.

Ad. 5. Komisje, sekcje, zespoły – dyskusja i decyzje zmierzające do ich powołania.

Powołano Komisję Wyborczą, która działa w składzie członków Prezydium.

Prezydium nie zaproponowało Komitetowi Socjologii żadnych Sekcji.

Prezydium zaproponowało powołanie trzech Zespołów, do których można zapraszać partnerów zewnętrznych, a w tym:

- Zespół ds. Mapowania i Analityki Społecznej

Zaproponowano, aby najbliższe plenarne zebranie Komitetu zajęło się sprawą pracy tego Zespołu, wymaga to szczegółowego omówienia. Kontynuowane będą prace koncepcyjne związane z przyszłym działaniem Zespołu.

- Zespół ds. Infrastruktury Socjologicznej

Prof. Antonii Sułek napisał do NCN pismo wskazując na istniejącą lukę, że surowe wyniki badań finansowane z publicznych pieniędzy nie są archiwizowane.

Socjologia jest infrastrukturalnie słaba, można dokonać dokumentacji życia socjologicznego. Propozycja prof. A. Sułka została poparta przez prof. A. Zybortowicza, który zauważył, że sprawa jest poważna i wymaga zainteresowania, raporty nigdzie nie są dostępne, podobnie większość wyników grantów publikowana jest w formie książek, które zazwyczaj nie są dostępne szerszej publiczności, ze względu na ograniczone możliwości wprowadzania na rynek publikacji, które wydane zostały z udziałem publicznych dotacji. Uczelnie są zatem w pułapce prawnej. Jest to także szerszy mechanizm unikania kontroli społecznej. Społeczeństwo nie ma możliwości odnieść się do tych wyników, które powinny być dostępne w Internecie. Wiąże się z tym archiwizowanie badań w formie elektronicznej, budowanie zasobów, które byłyby otwarte dla innych.

Zdaniem prof. Barbary Fatygi Zespół ds. Mapowania i Analityki Społecznej i Zespół ds. Infrastruktury Socjologicznej w pewnym zakresie mogą pracować wspólnie.

Komitet nie dysponuje środkami żeby prowadzić takie archiwum, nie ma też zasobów ludzkich i finansowych żeby prowadzić taką inicjatywę w sposób ciągły. Zadaniem Komitetu jest raczej rozpoznanie problemu i zasygnalizowanie możliwych sposobów realizacji tej inicjatywy, zaproponowanie efektywnych sposobów działania.

- Zespół ds. Ekspertyzy dotyczącej relacji między władzą a społeczeństwem

Przywołano książki, które opublikowano w ramach działalności KS w zeszłej kadencji, cztery z nich miały charakter ekspertyz. Aby kontynuować tradycję Prezydium zwróciło się do prof. A. Zybortowicza i prof. J. Raciborskiego, aby podjęli się stworzenia Zespołu przygotowującego tę ekspertyzę.

Przedstawiona została propozycja, aby Komitet podjął trud polskiego wydania książki (edycja i tłumaczenie) Pitirima Sorokina, *Power and Morality*. Ponadto, niezwykle cenne byłoby odwołanie się do pracy tego klasyka - przedstawienie jak wygląda współczesna polska władza

w odniesieniu do tez autora. Zaproponowano, aby była to część tego przedsięwzięcia, a nie jego alternatywa. Komitet nie może jednak wchodzić w działania komercyjne, może natomiast inspirować pewne inicjatywy wydawnicze. Komitet powinien rozwiązać problem nabywania praw w oparciu o pieniądze publiczne. Musi być jasno określone jak nabywa się prawa autorskie.

Komitet może podejmować trzy inicjatywy: wydawanie książek, inspirowanie wydawania książek, ekspertyzy, które miałyby określonego adresata.

Prof. A. Zybertowicz zaproponował „przekierowanie” pomysłu, w następstwie którego postawiono by władzę w centrum uwagi Komitetu, zainteresowanie się wiedzą nauk społecznych w polu władzy: Czy władza może być konsumentem wiedzy tworzonej przez socjologów? W jakim zakresie władza zainteresowana jest wiedzą socjologiczną? Jak tekst powinien być zorganizowany, aby dla podmiotu decyzyjnego (i jego doradców) był interesujący? Przy czym, to nie miałyby być instrukcje dla władzy, raczej teksty, które mają służyć samoświadomości społeczeństwa. Socjotechniczne poradniki dla władzy, socjologiczne doradztwo nie spotkały się z uchwytym uznaniem. Prof. B. Fatyga dodała do wypowiedzi prof. A. Zybertowicza, że propozycja ta mogłaby oznaczać też zbadanie tego: Co władza zrobiła z ekspertyzami?, W jaki sposób są one wykorzystywane? Co daje ta wiedza władzy, jak jest i czy jest wykorzystywana?

Prośba, aby prof. Raciborski i prof. Zybertowicz wypracowali możliwe kierunki działania tego Zespołu.

Komitet może podjąć decyzję o wydaniu ekspertyzy, nie przesądzając w tym momencie o tytule publikacji.

Obszary działań, którymi mogłyby zająć się inne Zespoły:

- Istnieje możliwość zajęcia się kwestią umiędzynarodowienia polskiej socjologii i socjologii w szerszym kontekście. Jest to jedna z ważniejszych kwestii po 1989 roku.

- Prof. A. Kojder zaproponował powołanie jednej Komisji i dwóch innych Zespołów:

I. Komisja ds. Nagród i Konkursów

II. Zespół ds. Edukacji Socjologicznej

III. Zespół ds. Kontaktów Zagranicznych (sprawa powołania Narodowego Komitetu Socjologii)

Ad. I. Uznano, że jeżeli sprawa nie ma charakteru ciągłego, to Prezydium powinno się wypowiadać w sprawie nagród i konkursów, a w tym przedstawiać swój pogląd w materii nagród pozostałym członkom Komitetu do opinii i ewentualnej aprobaty.

Ad. II. Problem edukacji socjologicznej wchodzi w zakres działania Zespołu ds. Mapowania i Analityki Społecznej. Na zjeździe w Szczecinie sprawom edukacji poświęcona zostanie cała sekcja. Zauważono, że następuje uwiąd socjologii. Na dużych

uczelniah publicznych edukacja socjologiczna ulega ograniczeniu, a na mniejszych wygaszeniu. Komitet mógłby zatem szerzej zajmować się sprawami edukacji. Wymaga to rozstrzygnięcia na kolejnym spotkaniu i konieczne jest merytoryczne omówienie tego problemu.

Ad. III. Prof. P. Gliński i prof. J. Mucha zostali poproszeni o pogłębienie wątku związanego z obecnością Polski na arenie międzynarodowej i przedstawili wnioski na następnym jesiennym spotkaniu. Na współpracę wyrazili także zgodę prof. A. Kojder i prof. M Chałubiński.

Po wakacjach zostaną podjęte ostateczne decyzje dotyczące składu Zespołów i ich przewodniczących, tak aby sformalizować ich działanie.

Ad. 6. Dyskusja poświęcona zagadnieniu: *Ciągłość tradycji lokalnych i narodowych w sytuacji zmian przestrzennych.*

Wprowadzające wystąpienie było udziałem prof. Marka Ziółkowskiego, autorką drugiego wystąpienia była dr M. Smagacz-Poziemska.

W trakcie dyskusji pojawiły się wątki i pytania dotyczące takich kwestii jak:

- Stosunek ludzi do obiektów przestrzennych i rozumienie miejsca.
- Wiedza i pamięć historyczna; co się działo z pamięcią historyczną po 45 roku XX w.?
- Jaki wpływ na definicję przestrzeni ma Internet?
- Czy Polacy rozpoznają się jako Europejczycy? Co jest w tradycji rozpoznawane jako polskie, a co jako europejskie?
- Zmiana funkcji miejsca, sposoby wykorzystywania obszarów kulturowych. Problem kwestionowania tradycji, prawdziwa staje się codzienność, żywa tradycja. W tym samym czasie konkurują różne sposoby rozumienia tradycji.
- Poprzez jakie zabiegi dane obiekty, ludzie są oswajane/i jako „nasze”/”nasi”? Jakie znaczenie w przekazie i tradycji mają wytworzy? Jaką wagę mają reakcje psychofizyczne?
- W jakim stopniu o danej przestrzeni decyduje sama przestrzeń, a w jakim jest to przeżycie dodane?
- Komercyjne znaczenie rewitalizacji tradycji i konstruowania przestrzeni.

W trakcie dyskusji zwracano uwagę na różne rozumienie miejsca i tradycji na różnych kontynentach – w Europie, Azji, Ameryce Południowej i Północnej. Uwzględniając taką szeroką perspektywę można bowiem wypracować bardziej uniwersalną wersję koncepcji „naszości”.

Zauważono także, że warto pokusić się o ujęcie mniej elitystyczne, które nie byłyby przede wszystkim zorientowane na odbiór w środowiskach inteligenckich, ponieważ tak subtelne analizy zazwyczaj są mniej popularne. Interesujące byłoby uwzględnienie tego, jak odbierają to przeciętni, współcześni Polacy?

Prof. K. Frysztacki zwrócił uwagę, że w ciągłości tradycji/miejsca pewną rolę odgrywają socjolodzy. W jednych obszarach są aktywni w innych nie. Ta pustka socjologiczna – brak zainteresowania pewnymi miejscami – jest charakterystyczna, ma swoje znaczenie/wpływ na zauważanie danego miejsca. Dzięki zainteresowaniu badaczy dane miejsce ma możliwość odżyć świadomościowo.

Ad. 7

Nie zgłoszono żadnych dodatkowych spraw i wniosków.

Termin następnego spotkania prezydium i członków Komitetu Socjologii zaplanowano na jesień 2012 roku. Szczegółowe informacje zostaną przesłane drogą e-mailową.

(protokołowała dr Marcjanna Nózka)